

Formou půvabného fejetonu přinášíme výňatek z novely, napsané v roce 1899. Druhou, níže připojenou polovinou dnešního čtení je drobná studie o jihočeském původu rodu Štechů.

Václav Štech, Jmenovci

Učení lidé – s nimiž, jak známo, jsou těžké spory – ujistili mne, že moje jméno je zkrácením slova Štěpán. Zkratka ta prý zněla původně Štech – ale dobou prý se klíčka nad *e* obrousila. Není to jediná věc, o níž jsem při dědění přišel, a proto nevyčítám tuto marnotratnost předkům svým. Předně proto ne, že přece několik mých strýců podnes kráší autogram touto etymologickou klíčkou – já už se nějak bez ní protluku ...

Tímto přemítáním vpučela mi v hlavě myšlenka, abych se trochu poohlédl v minulosti své rodiny. Kde vzali se ti moji předkové? Snad že dospěji provětráváním rodinných tradic k nějaké zajímavosti, snad vystopuji nit původu přece někam, kde bych s potěšením prodlel, ohřívaje se alespoň hlubokou vzpomínkou.

Avšak studená sprcha čekala mne téměř u samého začátku. První Štech přišel do Slaného z – Oslova! **Z O S L O V A !** Tento první výsledek badatelské činnosti mé nevěstil mnoho štěstí. Napadalo mne, že v rodokmenu svém vavřínových hájů nedostoupím. Avšak brzy zasvítla v temnotě mých předtuch hvězdička zářivá. Syn sestry mého dědečka vykročil z osudného Oslova do světa tak úspěšně, že se stal na českém jihu nejpřednějším církevním hodnostou – budějovickým biskupem.* Kéž je dlouho zdrav a prospěje na čelném stolci svém jak náleží české věci.

Po této genealogické potěše nabyl jsem neobyčejné odvahy k dalšímu pátrání. Než jsem si však určil plán, kmitla se mi v kterési hudební úvaze slova: „Václav Štech, slavný český koncertista na lesní roh“. Bylo mi sice hned naprosto jasno, že se tato pochvalná zmínka asi mne netýká, poněvadž s hudebními instrumenty zůstal jsem vždy ve stycích velice nepřímých – avšak v mém pátrání po předcích vyrůstalo mi touto poznámkou schodiště do neznámého dosud patra. Bohužel byl mi další výzkum neobyčejně ztížen. Autora zmínky nemohl jsem vypátrati a žádný český slovník nevěděl nic o slavném trubači Štechovi.

Teprve po nějakém čase náhodou našel kterýs přítel stopu tohoto mistra na lesní roh. V německém lexikoně Reismannově – cizí díla překrucují slovanská jména jak jen mohou – uveden je pod jménem Jan Václav Stich, avšak podotčeno s tím, že je znám v hudebním světě pod pseudonymem „Punto“. Slovník nazývá jej „proslulým umělcem“. Tento můj jmenovec má pestrý životopis. Narodil se v Žehušicích u Čáslavě v polovici 18. století jako nevolník hraběte Thuna. Šlechtický pán dal hochu, v němž zpozorován veliký talent, vycvičiti v hudbě, zejména na lesní roh, oblíbený to nástroj doby baroku. Pak jej povolal k sobě a mladý umělec musil v panských službách okouzlovati hosty svého velitele. To se však svobody milovnému muži brzy znechutilo. Uprchl svému pánu po třech letech s několika jinými hudebníky a pronikl až do Itálie. Hraběcí pán byl tímto útekem svého poddaného tak pohněván, že vyslal za Štechem pochopy s příkazem, aby všechny uprchlíky nechali na pokoji, avšak *Štechovi, kdyby jej zajmouti nemohli, alespoň přední zuby vyrazili, tak aby jej navždy ke hře na roh nezpůsobilým učinili.*** Blažené časy rokoka!

* ThDr. Martin Josef Říha (1839 – 1907), pozn. red.

** Data jsou čerpána ze vzpomínutého Reismannova Lexikon der Tonkunst, pozn. aut.

Těmto nástrahám unikl virtuos tím, že si dal v Itálii jméno Punto. Ve vlasti oranží dobyl velkých úspěchů a vrátil se dokonce i do vlasti, zůstává nepoznán. A když se tu pak zjistil pravý jeho původ, byl nejspíše jeho bývalý velitel již mrtev a sláva stala se zatím asi umělci bezpečným štítem před dalším pronásledováním. Beethoven složil jemu na počtu dokonce zvláštní sonatu pro klavír a lesní roh. Mnoho komposic Štechových bylo vydáno i tiskem. Zemřel v Praze 16. února 1803.

Objevení tak dokonalého, dobrodružstvím i slávou obestřeného jmenovce popletlo mne bezmála. Slovníky staré i nové, dějepisná díla, odborné monografie a časopisy prohlížel jsem a studoval, pátraje po dalších hvězdách svého rodu. Palacký, Tomek a Winter mne svými spisy téměř obloudili. Rejstříky jmen jsem převracel a zkoumal, hledaje další Štechy. A domů jsem nosil nové prameny historické a archeologické.

A hle, najednou mi zasvitla nová hvězdička v temnotách. V „Archaeologických Památkách“ kmitlo se jméno dalšího jmenovce. „Václav Štech z Radověsic r. 1433“ – četl jsem ve XIV. dílu. Pln hrlosti jsem si při tomto objevu oddychl. Jakže? Až do první polovice 15. století vystopoval jsem tě, rode můj milý? A našel jsem tu předka dokonce se šlechtickým přídomkem? Snad se podaří spojit články až po dnešní čas a ožije tu nová ratolest starého českého rodu – snad se dokonce podaří i najít právnícké kleště na přitažení nějakých statků pozemských, snad kynou mi dokonce lesnaté stráně a lučiny kol malebné skaliny se zajímavou zříceninou – ó, mámivý obraze! Nezůstaň obrazem – vždyť konečně Strakovské stipendium pro děti také není k zahození.

Aspoň erb kdyb z toho kynul – byť bych nezískal právo procházeti se v brnění a honositi se titulem. Erbem ozdobil bych všecko od pokličky až k dětskému kočárku podle vzoru právě upečených rytířů, proti nimž měl bych skoro pět století na prospěch, když se jmenovec můj uvádí již roku 1433.

Tou dobou nepřemožitelní Husité putovali do Basileje na koncil. Ó, jistě byl statečný pan Václav Štech z Radověsic v slavném tomto poselství. Já bych tehdy doma také nezůstal. Opíral se jistě o svůj pádný meč a potřásal ušlechtilou hlavou. Snad mluvil i ve shromáždění, poukazuje na dobrý český lid, který stojí věrně za ním.

A pln nedočkavého chvění shledávám dle pokynu Archaeologických Památek prameny – avšak zdrcen kácím se s pyšného trůnu fantazie své. Oko zděšené čte slova strašlivá: „Václav Štech, zloděj koní z Radověsic, oběšen roku 1433 ve Velvarech“ ...

Od těch časů vyhýbám se jmenovcům živým i mrtvým na půl kilometru.



K jihočeskému původu rodu Štechů

Na jihočeský původ Štechů poprvé upozornil v regionální literatuře badatel PhDr. Jan Šťovíček z Prahy, člen Historického klubu při Jihočeském muzeu v Českých Budějovicích. Rod autora humoresky „Jmenovci“ – Václava Štecha (1859 – 1947) má své kořeny ve vsi Třešně u Horního Záhoří na Písecku.

Navzdory svému předsevzetí ale Václav Štech ve svém rodopisu pokračoval. Sestavil rodinnou kroniku a za vydatné přátelské spolupráce Jana Balouna, řídicího učitele v Oslově, se nakonec dopátral k předkům v přímé linii až do roku 1640.

Fotografii rodového gruntu v Třešni s průčelím ve stylu jihočeského lidového baroka uchovává muzeum ve Slaném. Na paspartě zarámovaného snímku je Štechem připsáno:

Statek čp. 19 v Třešni u Hor. Záhoří – již v XVII. stol. uváděný jako grunt od pradávna U Štechů zvaný. Říká se mu tak podnes. R. 1540 – 1555 platí Štech ve Třešni za pastvu v lese městu Písek (A. Sedláček). Roku 1640 vypálili Švédové faru v H. Záhoří. Toho roku v nové matrice uvádí se na tom gruntě Stiasnej (felix) Stiech. Od něho zjištěna nepřetržitá rodová linie ke mně. Poslední Štech na gruntu umírá 1770. Moji přímí předkové byli od roku 1721 v Novosedle, od r. 1756 ve Spolí u Oslova. Ve Spolí narodil se r. 1790 můj děd Tomáš Štech, jenž šel za štěstím jako stavitel do světa. Žení se v Slaném 28. 1. 1818. Vše zjištěno hlavně říd. učitelem v Oslově Janem Balounem r. 1932.

Potomci Tomáše Štecha z Oslova na Písecku

Alois Štech / Stech

* Slaný, † 1860 Kladno
syn Tomáše Štecha
dozorce nad stroji
v železných hutích
kladenských

m. Marie, roz. Chlávková

Václav Štech

spisovatel a dramatik
* 29. 4. 1859 Kladno
† 23. 2. 1947 Praha
1. m. Anna roz. Mrzilková
† 1885

2. m. Marie roz. Brejchová
† 1921

PhDr. Václav Vilém Štech

profesor AVU v Praze
historik umění
* 31. 3. 1885 Slaný
† 24. 6. 1974 Praha
m. Alexandra roz. Juránková

Prof. Marie Štechová

* 1890

PhDr. Svatopluk Štech

gymn. profesor, * 1895

Jarmila Štechová

* 1898

m. Ing. Arch. Adolf Liebscher
prof. techniky v Brně, syn
akad. malíře Adolfa Liebschera
a Aloisie roz. Barochové

Milada Štechová

* 1900

m. M. Šimáček, tajemník
Radiojournalu v Praze

JUDr. Jaroslav Štech

* 1904



Václav Štech (1859 - 1947)

*Rozmilému příteli
Josefu Jelenovi.
knižkářní na Mělnice,
na paspartě!*
Václav Štech.

Ilustrace

Štechovo věnování vepsané tiskaři Jelenovi do autorského vý-tisku 1. vydání knížky Strniska.

Spisovatel Václav Štech, do r. 1925 ředitel Národního divadla v Brně, zakladatel městského muzea a knihovny ve Slaném, na snímku v Albu representantů, Praha 1927.

Literatura

- Štech, Václav: Jmenovci. In: Strniska – Humoresky, Nakladatelství Hejda a Tuček, Praha 1901.
- Štech Václav Vilém, životopis in České biografie 3, serie 11, Praha 7. 9. 1937
- Štech Václav, životopis in České biografie 3, serie 20, Praha 23. 3. 1939
- Štechová, Marie: Můj otec. In: Václav Štech, Slaný 1948
- Štech, Václav Vilém: V zamlženém zrcadle. Vzpomínky I., Praha 1967
- Šťovíček, Jan: Jihočeské kořeny rodu V. V. Štecha. Výběr roč. 18, č. 3, s. 190 – 191, Č. Budějovice 1981
- Šťovíček, Jan: Ještě k jihočeským kořenům rodu V. V. Štecha. Výběr roč. 19, č. 1, s. 31 – 33, Č. Budějovice 1982